

Consell Municipal de Benestar Social

Comissió de Treball sobre l'impacte
de la situació de la crisi en la infància
i la igualtat d'oportunitats

Bases per definir estratègies per prevenir i pal·liar l'impacte de la crisi en la infància i les seves famílies

2014

Ajuntament de Barcelona
Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports
Direcció de Participació Social
Consell Municipal de Benestar Social
València, 344, 5è
Tel. 93 413 26 60
cmbs@bcn.cat
www.bcn.cat/consellbenestarsocial

Novembre de 2014

Índex

Introducció	4
Breu anàlisi de context	5
Principis	10
Estratègies per prevenir i pal·liar l'impacte de la crisi en la infància i les seves famílies	11
E1. Millora de les polítiques locals en infància	12
E1.1. Millora dels procediments de treball	13
E1.2. Millora de la disseminació i de l'avaluació de les polítiques públiques adreçades a la infància, a l'adolescència i a llurs famílies	15
E2. Accés a recursos econòmics per mantenir unes condicions de vida adequades: ajuts, treball i impostos	17
E2.1. Recursos econòmics adequats, adreçats a les famílies amb infants	17
E2.2. Suport per a l'accés de pares i mares al mercat laboral	19
E2.3. Fiscalitat justa per a les famílies amb infants	20
E3. Accés a serveis accessibles i de qualitat	21
E3.1. Habitatge assequible i entorn segur i adequat	21
E3.2. Suport a les famílies amb infants a càrrec	23
E3.3. Intervenció primerenca (0-3 anys)	25
E3.4. Intervenció específica 16-18 anys	28
E3.5. Millorar la capacitat de resposta del sistema de salut per satisfer les necessitats dels infants desafavorits	29
E3.6. Actuacions comunitàries de suport a la criança i a l'educació als fills	30
E3.7. Educació, inclusió i desenvolupament socioeducatiu	31
E4. El dret dels infants a participar	34
E4.1. Incorporació del punt de vista dels infants i de la seva participació activa	34
Composició de la Comissió de Treball	36
Annexos	
Aportacions dels infants i joves dels grups de participació de Save the Children a Barcelona per a la Comissió de Treball sobre l'impacte de la situació de la crisi en la infància i la igualtat d'oportunitats	37
Documentació de referència	38

Introducció

L'impacte de la crisi afecta de manera específica els infants i llurs famílies. Les situacions de pobresa infantil no només tenen conseqüències en les persones que les pateixen sinó que repercuteixen en la cohesió social.

A les dimensions més clàssiques de risc de pobresa econòmica cal afegir-ne d'altres, com les situacions de risc d'exclusió per motius formatius, residencials, laborals, o de xarxes familiars i comunitàries. La vicepresidenta del Consell Municipal de Benestar Social, la Ima. Sra. Irma Rognoni, regidora de Família, Infància, Usos del Temps i Discapacitats, va proposar al darrer Plenari del Consell Municipal de Benestar Social, celebrat al novembre del 2013, la creació d'una comissió de treball per abordar l'impacte de la situació de crisi a Barcelona en la infància i la igualtat d'oportunitats. L'objectiu d'aquesta comissió havia de ser l'anàlisi de les velles i noves situacions i la proposta d'estratègies i mesures que permetin incrementar la igualtat d'oportunitats per als infants de la ciutat.

Aquesta comissió va començar a treballar al febrer del 2014, i durant cinc mesos ha tingut una representació àmplia dels àmbits socioeducatiu, psicosocial, comunitari, educatiu, de serveis socials, de lleure i de salut. Majoritàriament, les entitats i organitzacions participants formen part de grups de treball del CMBS, però també n'han format part altres entitats, serveis o programes implicats. Les persones participants són referents experts que treballen en entitats, serveis o programes específics adreçats a la infància i/o a les famílies en diferents graus de responsabilitat i en diferents àmbits territorials.

L'objectiu de la Comissió ha estat proposar noves iniciatives i accions per pal·liar i prevenir els efectes de l'empobriment de les famílies amb fills menors d'edat a la ciutat, partint del coneixement de la situació de la pobresa infantil i de la manera en què els serveis, recursos i estratègies actuals adreçats a la infància i les famílies responen als reptes plantejats, bo i tenint en compte els rols dels diferents agents socials implicats.

El document que es presenta recull quatre estratègies per prevenir i pal·liar l'impacte de la crisi en la infància i les seves famílies, amb els corresponents objectius i mesures, que s'han elaborat a partir de propostes aportades per les entitats i organitzacions participants i han estat debatudes en el si de la comissió. El grup ha fet un treball reflexiu i creatiu, a fi de tenir una visió a mitjà termini, per anar més enllà de les respostes pal·liatives que s'estan donant en aquests moments. En aquest sentit, algunes de les propostes s'hauran d'estudiar o aprofundir per tal de veure la seva factibilitat. També, fruit d'aquest treball, en algunes ocasions pot semblar que hi ha algun solapament, que reflecteix un pensament global en el que tot està relacionat.

Breu anàlisi de context

L'any 2006, l'Assemblea General de les Nacions Unides, parlant de la pobresa infantil, afirmava que “tot i que l'escassetat severa de béns i serveis és perjudicial per a tots els éssers humans, representa una amenaça i un perjudici major per als infants, perquè els deixa sense la capacitat d'exercir els seus drets, d'aconseguir el seu desenvolupament ple i de participar plenament com a membres de la societat”.

L'augment de la pobresa té impacte sobre diversos aspectes de la vida, com l'alimentació, les condicions de l'habitatge (pèrdua de l'habitatge, amuntegament o reducció en la despesa d'energia), les despeses en educació, lleure i temps lliure, i les activitats orientades a millorar l'educació. L'alta taxa d'abandonament escolar, d'un 24,9% a Espanya el 2012¹, s'ha unit als efectes creixents de la pobresa. Els efectes a llarg termini de la reducció de la capacitat inclouen la desigualtat d'oportunitats per a l'ocupació i la pobresa en el futur.

S'ha de tenir en compte que les condicions de vida en la primera infància, definida com el període fins als 8 anys, són un potent determinant de les condicions de la vida adulta. Les desigualtats socials en la primera infància prediuen les desigualtats en la salut en l'edat adulta, que es manifesten en les desigualtats en el desenvolupament físic, psicològic i cognitiu, així com en el nivell d'estudis assolit. S'ha assenyalat que les intervencions sobre el desenvolupament de la primera infància tenen un efecte superior en els col·lectius més desfavorits. A més, com més precoçment es porten a terme aquestes intervencions, més efectives i eficients resulten per reduir el risc de mala salut associat a la pobresa i l'exclusió social.

S'ha assenyalat que els infants que han anat a l'escola bressol (0-3 anys) posteriorment obtenen millors resultats escolars². De fet, a l'escola bressol es poden detectar les necessitats especials d'alguns nens i nenes, la qual cosa permet intervenir en fases precoces. D'altra banda, l'ampliació d'aquest tipus de recursos és una de les principals estratègies per a la conciliació de la vida laboral i familiar, així com per facilitar la incorporació de les dones al mercat laboral. Tots aquests beneficis converteixen l'increment de la cobertura de les escoles bressol en una política social que esdevé fonamental per reduir les desigualtats que s'originen tant en la primera infància com en l'edat adulta, i que està inclosa en els plans de reducció de desigualtat de tots els països analitzats.

Hi ha dos factors que sovint comporten situacions de risc per a la infància: el dèficit d'ingressos i el dèficit d'atenció. Aquest darrer pot ser resultat de diferents circumstàncies, com

1. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-324_en.htm

2. Currie J. *Welfare and the Well-being of Children*. Reading: Harwood Academic Publishers, 1995.

ara viure en una llar en què les persones adultes treballen moltes hores, estan molt estressades, tenen horaris atípics o són responsables d'una llar monoparental³⁻⁴.

El recent informe SESPAS 2014, en un dels seus articles⁵ posa de manifest que el període prenatal i la infància són els més crítics del cicle vital de les persones, ja que determinades capacitats físiques, cognitives i socioemocionals només es poden adquirir en aquesta etapa. Durant l'etapa embrionària es formen els sistemes orgànics i en l'etapa fetal es formen els músculs i els ossos i els sistemes respiratori i digestiu comencen a funcionar amb independència. Moltes de les desigualtats en salut i d'estatus socioeconòmic tenen origen en aquesta etapa primerenca. Cal engegar polítiques i mesures dirigides a aquesta etapa de la vida que han tingut una provada gran incidència, ja que el cost-efectivitat d'aquestes intervencions és molt important⁶.

La Comissió Europea, a la seva Recomanació 2013/112 de 20 de febrer, tracta específicament sobre la importància d'invertir en la infància, ja que els infants corren més risc de pobresa o exclusió que la població general. Els infants que creixen en situació de pobresa tenen menys possibilitats de tenir un bon rendiment escolar, de gaudir d'una bona salut i d'aprofitar tot el seu potencial en les fases posteriors de la seva vida. Per aquest motiu i per evitar també la transmissió intergeneracional de la pobresa, la Comissió Europea estableix recomanacions d'inversió que tenen a veure amb l'accés a recursos adequats, l'accés a serveis assequibles de qualitat i el dret dels infants a participar.

La situació de crisi econòmica actual i el seu impacte negatiu sobre les taxes d'ocupació, així com la creixent precarietat de les condicions laborals, han fet aparèixer una nova fragilitat social relacionada amb la privació d'accés als recursos que es consideren necessaris per tenir un nivell de vida mínimament adequat en una societat de benestar social.

El mercat laboral en recessió repercuteix en una disminució d'ingressos en les famílies. La davallada dels ingressos té com a conseqüència que les famílies, en no poder cobrir les necessitats bàsiques de tots els membres de la unitat familiar (habitatge, alimentació, medicació...), han de deixar de prioritzar necessitats educatives, esportives, socioeducatives i relacionals que abans formaven part de la vida quotidiana dels infants.

3. Ehounoux NZ, Zunzunegui MV, Séguin L, et al. *Duration of lack of money for basic needs and growth delay in the Quebec Longitudinal Study of Child Development birth cohort*. J Epidemiol Community Health. 2009;63(1):45-9.

4. Strazdins L, Shipley M, Clements M, O'Brien LV, Broom DH. *Job quality and inequality: Parents' jobs and children's emotional and behavioural difficulties*. Soc Sci Med. 2010;70:2052-60.

5. Flores M, García-Gómez O, Zunzunegui MV. *Crisis econòmica, pobresa e infància. ¿Qué podemos esperar en el corto y largo plazo para los "niños y niñas de la crisis"?* Informe SESPAS 2014. Gaceta Sanitaria. 2014; 28(51):132-136.

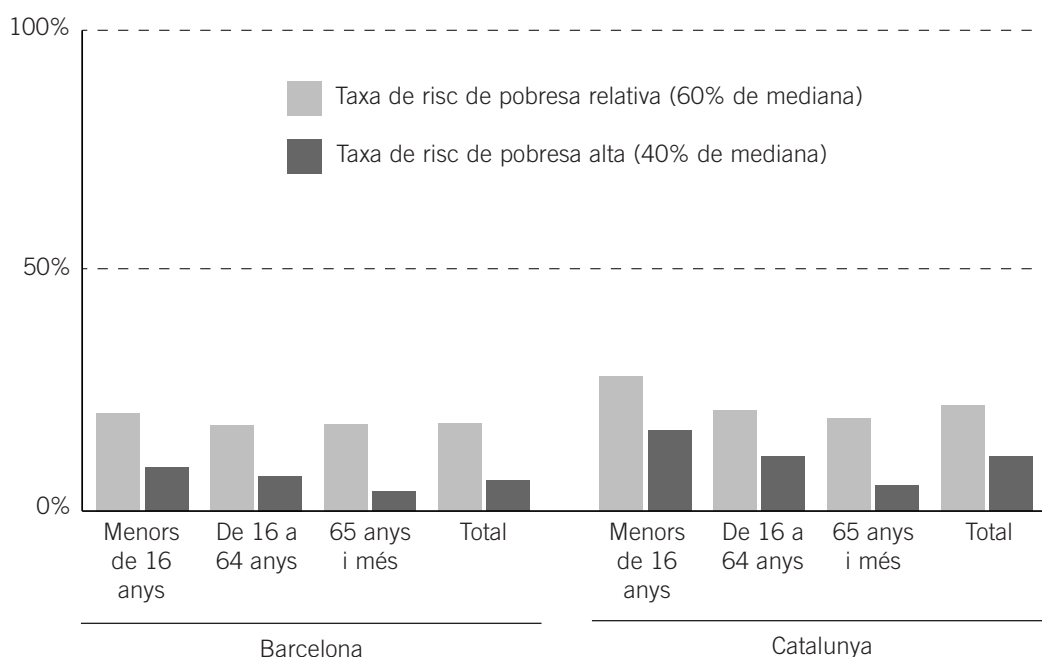
6. Aquesta visió coincideix amb les conclusions de l'informe *Determinants socials i econòmics. Efectes de la crisi econòmica en la salut de la població a Catalunya*, elaborat per l'Observatori sobre els Efectes de la Crisi del Departament de Salut.

Aquesta conjuntura afecta de forma especialment punyent les famílies amb fills a càrrec. A Barcelona la taxa de risc de pobresa d'unitats familiars amb fills a càrrec és del 21,2%, mentre que la de les llars sense fills a càrrec és del 15%. La renda disponible per unitat de consum amb fills a càrrec és de 15.978 €, mentre que la renda per unitat sense fills a càrrec és de 19.513 €⁷.

Una taxa de risc de pobresa del 20,4% dels menors de 16 anys a la ciutat de Barcelona reflecteix una situació de clar desavantatge econòmic respecte a la resta de persones del seu entorn (tenen rendes per sota del llindar de la pobresa, que se situa en el 60% de la mediana dels ingressos per unitat de consum). Aquesta taxa és inferior a la de Catalunya, que se situa en el 28%.

El percentatge d'infants i adolescents que viuen a la ciutat amb un nivell d'ingressos per sota del 40% de la mediana (taxa de risc de pobresa alta) és del 9%, bastant inferior a la mitjana de Catalunya, que se situa en el 16,7%. La mitjana de la Unió Europea (27 països) pel mateix any és del 7%.

Taxes de risc de pobresa⁸ després de totes les transferències socials. Barcelona i Catalunya, 2011

Font: IDESCAT i IERMB, *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2011*

7. IERMB, *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2011*.

8. Taxa de risc a la pobresa: El llindar de pobresa es calcula a partir de la distribució dels ingressos per unitat de consum. Aquest llindar es fixa en el 60% de la mediana dels ingressos per unitat de consum de les persones. La taxa de risc de pobresa és el percentatge de persones que se situen per sota del llindar de la pobresa. Si enlloc d'estimar la taxa de pobresa utilitzant el llindar del 60% s'utilitza el llindar del 40% s'obtenen les formes de pobresa més intensa.

La privació material d'infants i adolescents és superior a la que pateixen la resta de grups poblacionals tant si la construïm amb dos, tres, quatre o més indicadors de privació i, a més, és més intensa; 4 de cada 10 infants de Barcelona viuen en llars on no poden fer front a despeses imprevistes. Tant la privació material com la seva intensitat és més elevada per als infants de la ciutat de Barcelona que per als del conjunt de Catalunya.

Totes aquestes situacions estan causades per:

- **L'ocupació i la formació.** La pobresa infantil té una relació directa amb l'ocupació i la formació dels membres de la llar.
- **L'habitatge.** La pobresa infantil té una relació directa amb la renda familiar disponible destinada a les despeses de l'habitatge. Es produeix una sobrecàrrega de despeses de la família quan la despesa de l'habitatge és superior al 40% del total dels ingressos. A més, les diverses situacions residencials que s'estan donant repercuteixen en problemes de convivència, d'adaptació i d'espai, però també en l'estat d'ànim i en el clima familiar.
- **La cobertura de necessitats bàsiques.** La situació de disminució d'ingressos repercuteix en la qualitat i les condicions òptimes de cobertura de les necessitats bàsiques per al benestar infantil. És a dir, l'alimentació comença a ser deficitària quant a continguts proteics o qualitat dels aliments, la temperatura de l'habitatge pot no ser adequada o es dona una manca de materials i productes per a la higiene personal i la roba. També es veu afectada la utilització de medicació simptomàtica o productes relacionats amb la salut infantil, com pot ser la cura bucal.
- **La salut i el desenvolupament.** El risc de retard del creixement, asma i mala salut en general a la infància s'incrementa quan la pobresa és crònica i profunda i els seus efectes es manifesten també en l'edat adulta amb un risc més gran de trastorns crònics.
- **Les necessitats educatives i relacionals.** La disminució dels ingressos repercuteix en la disminució de les activitats considerades com a complementàries però igualment necessàries per al desenvolupament cognitiu i social de l'infant. Disposar de llibres i material escolar, roba complementària per a l'esport i altres activitats, tenir accés a activitats culturals, de lleure, socioeducatives i esportives i, sobretot, poder participar en sortides escolars, són activitats que es poden veure retallades.
- **Les relacions i dinàmiques familiars.** Les situacions d'atur perllongades afecten també la salut física i emocional de les persones que la pateixen i de les seves famílies. Provoquen un augment dels símptomes d'angoixa i depressió, així com la davallada de l'autoestima personal per la pèrdua del seu rol en una societat en què l'activitat laboral té una funció preponderant en la identitat de l'individu. Cal destacar l'afectació específica del rol de cap de família per la pèrdua d'autoestima i la nova distribució dels rols domèstics quan aquest està a l'atur. Es produeixen situacions de regressió a etapes de cicle vital anteriors pel retorn a la família d'origen, augment de tensió, conflictivitat intergeneracional, malestar emocional o violència familiar.

- **Les xarxes socials i comunitàries.** Les famílies amb pobresa sobrevinguda tenen una pèrdua d'estatus social. Sovint es veuen obligades a fer canvis de context, ja sigui de domicili, escola o entorn, que requereixen un esforç d'adaptació i la necessitat de crear noves xarxes de suport social. Finalment, posem de rellevància que la concentració de la pobresa en barris o territoris determinats genera contextos no solament empobrits econòmicament, sinó estigmatitzats socialment.

Principis*

Aquest document planteja l'abordatge de la crisi en la infància des de la perspectiva dels drets dels infants i vetlla pel respecte i l'exercici d'aquests drets tal i com està previst en la Convenció de Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant ratificada per l'Estat espanyol, i també tal i com recullen el Tractat de la Unió Europea i la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, entenent que les normes i principis de la Convenció de les Nacions Unides són les que guien les polítiques i accions de la Unió Europea que tenen repercussions en els drets dels infants (Recomanació 2013/112/UE).

És per això que el que s'exposa en aquest document parteix i es fonamenta en els següents principis, que es traduiran tot seguit en objectius de treball i en actuacions concretes:

- Mantenir una inversió en la infància i les famílies que permeti la continuïtat de les polítiques i la planificació a llarg termini.
- Combatre pobresa i exclusió social infantil mitjançant estratègies integrades que vagin més enllà de garantir la seguretat material i promoure la igualtat d'oportunitats per tal que tots els nenes i nenes puguin aprofitar al màxim els seus potencials.
- Abordar la pobresa i l'exclusió social infantil des de la perspectiva dels drets de la infància i de l'interès superior dels infants com a titulars de drets independents, i alhora reconèixer la importància del suport a les seves famílies.
- Articular adequadament les polítiques universals destinades a promoure el benestar i la igualtat d'oportunitats de tots els infants i adolescents, amb actuacions específiques adreçades als més desafavorits o vulnerables.
- Garantir que tots els nens i nenes puguin fer valer plenament el seu dret universal a l'atenció sanitària, en particular a través de la prevenció de malalties i la promoció de la salut, així com de l'accés a serveis sanitaris de bona qualitat.
- Garantir l'atenció als infants que tenen una situació de vulnerabilitat o risc més gran atesa la suma de factors de desavantatge (minories ètniques, diversitat funcional o discapacitats, famílies monoparentals, infants sota tutela pública, etc.).
- Garantir el dret dels infants a participar.

* Bona part d'aquests principis són els que s'exposen a la Recomendació de la Comissió del 20 de febrer de 2013 "Invertir en la infància i trencar el cicle dels desavantatges" (2013/112/UE). Diari Oficial de la Unió Europea 2.3.2013.

Estratègies per prevenir i pal·liar l'impacte de la crisi en la infància i les seves famílies*

E1. Millora de les polítiques locals en infància

E1.1. Millora dels procediments de treball

E1.2. Millora de la disseminació i de l'avaluació de les polítiques públiques adreçades a la infància, l'adolescència i llurs famílies

E2. Accés a recursos econòmics per mantenir unes condicions de vida adequades: ajuts, treball i impostos

E2.1. Recursos econòmics adequats, adreçats a les famílies amb infants

E2.2. Suport per a l'accés de pares i mares al mercat laboral

E2.3. Fiscalitat justa per a les famílies amb infants

E3. Accés a serveis accessibles i de qualitat

E3.1. Habitatge assequible i entorn segur i adequat

E3.2. Suport a les famílies amb infants a càrrec

E3.3. Intervenció primerenca (0-3 anys)

E3.4. Intervenció específica 16-18 anys

E3.5. Millorar la capacitat de resposta del sistema de salut per satisfer les necessitats dels infants desafavorits

E3.6. Actuacions comunitàries de suport a la criança i a l'educació als infants

E3.7. Educació, inclusió i desenvolupament socioeducatiu

E4. El dret dels infants a participar

E4.1. Incorporació del punt de vista dels infants i de la seva participació activa

* Estratègies agrupades d'acord amb la Recomanació de la Unió Europea als Estats membres per abordar la pobresa infantil "Invertir en infància: trencar el cicle dels desavantatges", a partir de l'interès superior de l'infant.

E1. Millora de les polítiques locals en infància

La Recomanació 2013/112/UE (Invertir en la infància: trencar el cicle dels desavantatges) destaca la necessitat de nous enfocaments de les polítiques d'infància, en el sentit que evitar que es transmetin els desavantatges entre generacions és una inversió crucial per al futur d'Europa, així com una contribució directa a l'Estratègia Europea 20/20 per un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, i presenta beneficis a llarg termini per a la infància, l'economia i la societat en el seu conjunt. En conseqüència, es fa necessària una inversió pública més eficaç contra la pobresa i l'exclusió social infantil amb els objectius que es detallen a continuació.

- Augmentar i mantenir la inversió pública en infància i família pel damunt d'un 2% del PIB, que és la mitjana europea que es destina a polítiques d'infància i famílies, i incrementar l'eficàcia d'aquesta inversió en prevenció i en la lluita contra l'exclusió social infantil. En aquest sentit caldrà fer un seguiment específic de com està i com evoluciona aquesta inversió.
- Optimitzar recursos existents adreçats a la infància en educació, salut, escoles bressol, lleure educatiu i incrementar-los davant l'augment de necessitats.
- Replanificar els recursos en clau de territori per tal de tenir unitats territorials més ben organitzades que permetin una atenció a la infància més eficaç i eficient.
- Plantejar nous serveis, projectes o equipaments que donin resposta a necessitats i demandes noves o canviants.
- Garantir els professionals necessaris per als serveis que tenen més pressió de demanda o en els serveis que tenen les ràtios més elevades.
- Treballar de manera conjunta amb les entitats socials de la ciutat que presten serveis essencials d'educació, salut i lleure educatiu.

Per avançar en aquesta direcció cal també reformular procediments de treball, de manera compartida, i fer més efectives la disseminació i l'avaluació de les polítiques adreçades a la infància, l'adolescència i llurs famílies.

Tot seguit assenyalarem els objectius i actuacions més concrets que la Comissió ha considerat que cal desenvolupar per tal de millorar les polítiques d'infància a la ciutat.

E1.1. Millora dels procediments de treball

Objectius específics

1. Revisar i millorar el marc conceptual sobre el qual es desenvolupen els procediments per intervenir amb famílies en situació de pobresa econòmica.
2. Racionalitzar els recursos al territori per intervenir millor en la lluita contra la pobresa infantil.
3. Agilitzar tràmits i gestions.
4. Millorar encara més la col·laboració, coordinació i cooperació entre els agents socials que actuen en un mateix territori.
5. Implantar la designació d'un professional referent per a cada servei i un interlocutor global únic per a tots els casos complexos que precisen de serveis múltiples.
6. Facilitar més suport als professionals que estan en contacte amb els infants i/o les seves famílies.

Actuacions

1. Revisar i millorar el marc conceptual sobre el qual es desenvolupen els procediments per intervenir amb famílies en situació de pobresa econòmica.

- Definir i compartir el concepte de pobresa en sentit ampli (relacional, residencial, educativa...) i no solament econòmica.
- Considerar la pobresa infantil com una situació de vulnerabilitat per als grups familiars i com un factor de risc per a l'infant.
- Definir un conjunt d'indicadors, tant objectius com subjectius, que permetin avaluar la pobresa definida d'aquesta manera.
- Identificar factors de risc a la pobresa i l'exclusió social, així com factors de protecció i de resiliència, que tinguin en compte l'entorn familiar, comunitari i social, per tal de fer front a la pobresa així definida.
- Diferenciar pobresa de percepció de la pobresa.
- Millorar i concretar més el model de promoció: potenciar competències, treballar l'apoderament, apostar per una estratègia normalitzadora.

2. Racionalitzar els recursos al territori per intervenir millor en la lluita contra la pobresa infantil.

- Ordenar els serveis en cada territori, identificar el que falta i el que està sobredimensionat.
- Elaborar un catàleg de serveis adients per atendre els infants i les famílies en situació de pobresa, per saber què és el que manca.

- Recopilar dades objectives sobre la realitat de la pobresa en un territori per saber si hi ha manca o sobredimensionament.
- Revisar els serveis saturats o amb llargues llista d'espera.
- Analitzar si l'accés als serveis està realment a l'abast de totes les persones afectades, especialment les que han entrat darrerament en situació de pobresa. Caldrà que hi hagi una bona relació entre els diferents agents que incideixen en les famílies per saber si hi ha famílies ateses des de l'escola, al CAP o on sigui necessari i que no han estat identificades pels serveis socials o assistencials.
- Definir equips específics per atendre la infància i família en risc dins dels equips de serveis socials bàsics.

3. Agilitzar tràmits i gestions.

- Disminuir la burocràcia i agilitzar la resposta: no és suficient amb millorar la primera acollida, s'ha d'agilitzar el procés d'intervenció.
- Millorar el sistema telefònic d'accés als serveis socials.
- Fer jornades de portes obertes als serveis socials bàsics (SSB) per facilitar que se'ls conegui i per arribar a les famílies en situació de nova pobresa.

4. Millorar encara més la col·laboració, coordinació i cooperació entre els agents socials que actuen en un mateix territori.

- Elaborar una resposta global única de tots els agents socials que intervenen en l'atenció a una família.
- Fer un pla de treball conjunt i unificar els missatges que es dona a les famílies.
- Establir bases de dades unificades. Avançar cap a un model de bases de dades compartides amb altres sistemes de serveis de benestar.
- Aplicar el model de treball en xarxa a tots els territoris, involucrant tots els serveis, i potenciar les taules territorials d'infància en aplicació de la Llei de drets i oportunitats de la infància.
- Fomentar les comissions socials escolars i implantar-ne allà on sigui necessari. Que passin de coordinar casos a desenvolupar intervencions conjuntes que incloguin la salut.

5. Implantar la designació d'un professional referent per a cada servei i un interlocutor global únic per a tots els casos complexos que precisen de serveis múltiples.

- Establir un acord global per a l'articulació dels diferents sistemes de serveis.
- Designar un professional referent per a cada família en cada servei, de manera que quedi clar per als usuaris qui és el referent, i procurar que el referent sigui estable.
- Designar un interlocutor global únic per a tots els casos que, atesa la seva complexitat, requereixen serveis múltiples, particularment quan són de dependències orgàniques

diverses (per exemple, sanitat i serveis socials), de manera que quedi clar per als usuaris qui és l'interlocutor, i procurar que aquest interlocutor sigui estable.

6. Facilitar més suport als professionals que estan en contacte amb els infants i/o les seves famílies.

- Ampliar la formació dels professionals (acompanyament familiar, salut, nutrició, treball en xarxa).
- Millorar la formació dels professionals que fan atenció directa a infants en com desenvolupar les competències emocionals en els nens i nenes.
- Millorar la formació dels professionals que fan atenció directa a infants en la metodologia d'aprenentatge servei com a mètode per fomentar la inclusió social dels infants.
- Incrementar els recursos econòmics per als equips de professionals per tal d'alliberar persones per al treball en xarxa i amb les famílies.
- Millorar la formació dels equips de serveis socials bàsics per atendre infants en risc o vulnerabilitat i les seves famílies.
- Revisar el rol professional: no es tracta tant de donar, sinó de capacitar la família, des de l'escola i des de la salut.
- Considerar la necessitat d'especialització dels professionals que atenen famílies amb infants als serveis socials bàsics.
- Millorar la formació dels equips de serveis socials bàsics per atendre infants en risc o vulnerabilitat i les seves famílies.

E1.2. Millora de la disseminació i de l'avaluació de les polítiques públiques adreçades a la infància, a l'adolescència i a llurs famílies

Objectius específics

1. Recollir dades i indicadors per millorar la presa de decisions en l'àmbit de la promoció del benestar.
2. Avaluar els recursos i actuacions despleats per a la reducció de la pobresa, per identificar aquells que tenen més impacte.
3. Establir, i millorar en el seu cas, sistemes permanents d'avaluació de totes les actuacions vinculades a la lluita contra la pobresa i l'exclusió social, i a la promoció del benestar.
4. Disseminar dades sobre la situació de la infància i l'adolescència a la ciutat.
5. Millorar la disseminació de bones pràctiques.

Actuacions

1. Recollir dades i indicadors per millorar la presa de decisions en l'àmbit de la promoció del benestar.

- Dissenyar un sistema d'indicadors de benestar d'infants i adolescents i establir-ne la recollida sistemàtica de dades en el municipi.
- Dissenyar enquestes sistemàtiques per a infants i adolescents que permetin avaluar el benestar subjectiu dels que viuen a la ciutat, així com el seu grau de satisfacció amb els serveis i espais de la ciutat que els són destinats, i recollir-ne les dades amb periodicitat com a mínim bianual.
- Incloure el punt de vista dels infants en les avaluacions de resultats i d'impacte de les actuacions de reducció de la pobresa i l'exclusió social que es desenvolupin a la ciutat.
- Elaborar un sistema d'informació per tal de conèixer la magnitud de les accions d'inserció laboral, promoure la recerca sobre els resultats d'aquestes actuacions i examinar-ne les possibles desigualtats. Idealment, aquest sistema d'informació hauria de permetre identificar la magnitud de la precarietat lligada als nous llocs de treball sorgits en el context de crisi.
- Recollir dades sobre:
 - El reagrupament familiar d'infants i adolescents, i el retorn al país d'origen.
 - Famílies que es mantenen amb els ingressos dels avis. Es constata una manca d'aquest tipus de dades i de visualització de l'impacte de l'aportació que fan les persones grans a famílies en risc d'exclusió.
 - L'evolució de ràtios professors/alumnes a l'escola i la cobertura de suplències dels docents.
- Conèixer l'estat nutricional de la població mitjançant eines senzilles i que permetin fer un seguiment actualitzat i automàtic.
- Registrar i documentar els problemes d'habitatge de les famílies amb fills menors d'edat a càrrec per tal de dimensionar el problema:
 - Detectar les situacions d'infrahabitatge de les famílies amb fills a càrrec.
 - Sistematitzar el registre i la recopilació de dades desagregades de les persones amb fills a càrrec sol·licitants d'habitatge d'emergència social i altres recursos d'habitatge per a famílies en situació de vulnerabilitat social.
 - Sistematitzar el registre i la recopilació de dades desagregades d'ajuts vinculats a l'habitatge per disposar d'informació sobre fills menors d'edat a càrrec.

2. Avaluar els recursos i actuacions despleats per a la reducció de la pobresa, per identificar aquells que tenen més impacte.

- Desenvolupar un sistema d'indicadors d'impacte socioeducatiu estàndard que permeti mesurar els resultats de la tasca socioeducativa portada a terme.

- Identificar bones pràctiques i àrees de millora a les entitats que treballen amb infància en situació de vulnerabilitat social.

3. Establir, i millorar en el seu cas, sistemes permanents d'avaluació de totes les actuacions vinculades a la lluita contra la pobresa i l'exclusió social, i a la promoció del benestar.

- Incorporar en els sistemes d'avaluació mecanismes que permetin la flexibilitat i adaptació a les necessitats, i també millorar l'eficiència del que es fa. Cal tenir present que moltes respostes poden no ser prou rendibles econòmicament però ser igualment necessàries. Cal avançar cap a la conjunció de rendiment econòmic i social.
- Establir normativament l'obligatorietat de l'Ajuntament de desenvolupar mecanismes d'avaluació per a tots els projectes, programes i actuacions de polítiques socials.
- Desenvolupar un sistema de suport als professionals per incrementar paulatinament els serveis i actuacions avaluats amb dissenys preestablerts, en el context d'un augment progressiu d'una cultura professional de l'avaluació.

4. Disseminar dades sobre la situació de la infància i l'adolescència a la ciutat.

- Elaborar informes anuals sobre la situació de la infància i l'adolescència a la ciutat, i disseminar-los de manera que siguin accessibles a tota la ciutadania.

5. Millorar la disseminació de bones pràctiques.

- Establir un pla per millorar la disseminació de bones pràctiques.

E2. Accés a recursos econòmics per mantenir unes condicions de vida adequades: ajuts, treball i impostos

E2.1. Recursos econòmics adequats, adreçats a les famílies amb infants

Objectius específics

1. Assegurar ingressos mínims suficients als infants en situació de pobresa per tal de fer efectiu el dret a un nivell de vida adequat (art. 27 de la Convenció dels Drets de l'Infant), promoure la igualtat d'oportunitats i facilitar trajectòries vitals d'inclusió social des de la infància.
2. Compensar despeses familiars que tenen especial importància per al desenvolupament dels infants i per a l'exercici dels seus drets.

Actuacions

1. Assegurar ingressos mínims suficients als infants en situació de pobresa per tal de fer efectiu el dret a un nivell de vida adequat (art. 27 de la Convenció dels Drets de l'Infant), promoure la igualtat d'oportunitats i facilitar trajectòries vitals d'inclusió social des de la infància.

- Establir una renda municipal de suficiència per als infants fins als 17 anys en situació de vulnerabilitat socioeconòmica on el titular del dret és el ciutadà menor d'edat, si bé els seus pares o tutors legals en gestionin el cobrament. Qui genera el dret subjectiu és l'infant en situació de vulnerabilitat socioeconòmica, al qual l'Administració pública té l'obligació de proporcionar suport i assistència material per fer efectiu el seu dret a un nivell de vida adequat.
- Assegurar processos d'acompanyament familiar des de serveis socials en aquells casos en què, més enllà de la garantia d'ingressos mínims, les circumstàncies vitals dels infants requereixen programes de suport.
- Els processos d'acompanyament s'han de garantir per a totes les famílies que tinguin la renda de suficiència, no només per a aquelles que ho requereixin.
- Adoptar un posicionament del Ple Municipal (moció) favorable a les famílies afectades pel sobreendeutament causat per pràctiques bancàries abusives (clàusules sòl en hipoteques i participacions preferents). Acompanyar aquestes famílies per tal que si es troben en situació de pobresa i amb infants a càrrec puguin resoldre la seva situació amb solucions satisfactòries que garanteixin recursos disponibles suficients per a un nivell de vida adequat dels infants.
- Revisar les multes previstes en l'ordenança del civisme vinculades a situacions de pobresa i exclusió social com la prostitució al carrer i les persones sense-llar, que no són delictes, especialment quan afecten persones amb infants a càrrec.

2. Compensar despeses familiars que tenen especial importància per al desenvolupament dels infants i per a l'exercici dels seus drets.

- Garantir a tots els infants en situació de pobresa l'accés a llibres i material escolar, ja sigui a través de programes de socialització o altres ajuts.
- Desenvolupar una tarifació social per assegurar un mínim d'activitats escolars complementàries als infants en situació de pobresa per tal que no en quedin exclosos.
- Tramitar gratuïtament la targeta de transport públic T-12. Es proposa que l'Ajuntament assumeixi la despesa fins que l'ATM hi doni una resposta.
- Revisar els criteris per multar infants que viatgin en transport públic sense la T-12, i alhora impulsar els mecanismes alternatius al pagament de la multa econòmica. Es proposa que l'Ajuntament assumeixi la despesa fins que l'ATM hi doni una resposta.
- Ampliar la targeta de transport públic T-12 fins als 17 anys. Es proposa que l'Ajuntament assumeixi la despesa fins que l'ATM hi doni una resposta.

- Assegurar beques menjador per a tots els infants en situació de vulnerabilitat socioeconòmica que compleixin els criteris establerts, tot garantint que es cobreixen aquells casos d'infants que requereixen el 100% de l'ajut. Facilitar beques per a activitats de lleure educatiu, culturals i esportives durant el període lectiu (extraescolars) i, en especial, durant les vacances.
- Vincular els ajuts complementaris al de la renda municipal de suficiència per als infants fins a 17 anys.
- Estudiar i posar en marxa iniciatives que permetin a les famílies cobrir aquestes necessitats des de la pròpia llar, si això és possible des d'un punt de vista de conciliació.
- Facilitar el dret a la mobilitat de les persones en situació o en risc d'exclusió social, tot establint mecanismes de bonificacions/gratuïtat del transport públic per a aquests col·lectius més desfavorits.

E2.2. Suport per a l'accés de pares i mares al mercat laboral

Objectius específics

1. Incidir en les polítiques d'ocupació per a les famílies amb fills a càrrec, especialment: les famílies monoparentals en situació de pobresa, les famílies amb els dos cònjuges a l'atur (sense o amb ingressos econòmics baixos), i d'altres situacions de desigualtat d'oportunitats.
2. Sensibilitzar el sector empresarial de la ciutat perquè s'impliqui en la contractació de famílies en situació de vulnerabilitat econòmica.
3. Facilitar la incorporació i el manteniment de les dones en situació de vulnerabilitat econòmica en el mercat laboral.

Actuacions

1. **Incidir en les polítiques d'ocupació per a les famílies amb fills a càrrec, especialment: les famílies monoparentals en situació de pobresa, les famílies amb els dos cònjuges a l'atur (sense o amb ingressos econòmics baixos), i d'altres situacions de desigualtat d'oportunitats.**
 - Proporcionar informació i orientació laboral, amb acompanyament continu per tal que les persones mantinguin el nivell de motivació. Vincular-ho al pla de treball de les famílies perceptores de la renda municipal de suficiència per als infants fins als 17 anys.
 - Assegurar l'acompanyament sociolaboral als adults amb infants a càrrec en situació de pobresa, especialment en les llars on cap adult treballa, per tal de promoure'n la inserció laboral i millorar els recursos econòmics disponibles a la família.

- Fomentar l'accés a cursos de formació per millorar l'ocupabilitat de les persones amb fills a càrrec que estan a l'atur.
- Organitzar accions d'inserció laboral de curta durada per tal de mantenir la persona mentalment activa:
 - Recuperar els plans d'ocupació, i prioritzar-hi els progenitors de famílies amb fills a càrrec.
 - Promoure les empreses d'inserció com a proveïdors estratègics de l'Ajuntament. Protegir determinats sectors d'activitat perquè siguin aquestes les que els desenvolupin (càterin, petits arranjaments, jardineria, etc.). Garantir que aquestes empreses d'inserció facin contractacions.

2. Sensibilitzar el sector empresarial de la ciutat perquè s'impliqui en la contractació de famílies en situació de vulnerabilitat econòmica.

- Ampliar els plans d'ocupació d'administracions i entitats sense afany de lucre a empreses "socialment responsables". Caldria crear un registre específic de la ciutat.

3. Facilitar la incorporació i el manteniment de les dones en situació de vulnerabilitat econòmica en el mercat laboral.

- Facilitar la incorporació i el manteniment en el mercat laboral de les dones amb fills a càrrec en situació de vulnerabilitat econòmica.
- Facilitar l'accés dels infants petits a escoles bressol municipals, i l'accés dels infants i adolescents de famílies en situació de pobresa a activitats extraescolars. Aquest accés està també relacionat amb el dret bàsic a l'educació i al ple desenvolupament de les potencialitats de l'infant.

E2.3. Fiscalitat justa per a les famílies amb infants

Objectius específics

1. Establir una fiscalitat justa per a les famílies amb infants en situació de pobresa.

Actuacions

1. Establir una fiscalitat justa per a les famílies amb infants en situació de pobresa.

- Establir bonificacions sobre l'impost de béns immobles (IBI) a les famílies amb infants a càrrec en situació de pobresa i exclusió i valorar-ne la gratuïtat a les famílies amb infants a càrrec en situació de pobresa.

- Eximir el pagament de la plusvàlua en casos de dacions en pagament d'hipoteques d'habitatge habitual.
- Analitzar altres formes de compensar a través de la fiscalitat municipal els ingressos insuficients de les famílies amb infants en situació de pobresa.

E3. Accés a serveis accessibles i de qualitat

E3.1. Habitatge assequible i entorn segur i adequat

Objectius específics

1. Desenvolupar polítiques a favor de l'habitatge assequible adreçat especialment a famílies amb infants a càrrec per tal de garantir el dret dels infants a rebre assistència material i programes de suport en habitatge.
2. Promoure el lloguer social i l'habitatge d'emergència social per a famílies amb infants a càrrec.
3. Treballar per evitar els desnonaments d'habitatge habitual per motius econòmics, especialment en el cas de les famílies amb infants a càrrec, i minimitzar-ne els impactes negatius en els infants.
4. Prevenir i reduir la pobresa energètica.

Actuacions

1. **Desenvolupar polítiques a favor de l'habitatge assequible adreçat especialment a famílies amb infants a càrrec per tal de garantir el dret dels infants a rebre assistència material i programes de suport en habitatge.**
 - Ampliar el parc públic d'habitatge per a lloguer social assequible que no superi el 30% de la renda familiar disponible de manera sostinguda en el temps per respondre al dèficit històric i a les necessitats creixents.
 - Prendre les mesures oportunes per garantir que la propietat del parc públic i la gestió del parc públic d'habitatge no podrà ser cedit a cap entitat financera, immobiliària o fons d'inversions.
 - Establir convenis amb entitats del Tercer Sector per millorar l'atenció a famílies amb infants a càrrec en matèria d'habitatge o en risc de ser desnonades del seu habitatge habitual.
 - Promoure serveis d'orientació, informació, derivació i suport en matèria d'habitatge.

2. Promoure el lloguer social i l'habitatge d'emergència social per a famílies amb infants a càrrec.

- Fer explícit, com a criteri per prioritzar l'adjudicació d'habitatges d'emergència social i de lloguer social, el fet de tenir infants menors d'edat a càrrec.
- Promoure el lloguer social mitjançant l'estímul d'una utilització adequada dels habitatges ja existents i en situació de permanent desocupació.
- Incloure en el proper Pla municipal d'habitatge 2014-2020 mesures de foment –i, arribat el cas, de sanció– per evitar la desocupació permanent i injustificada d'habitatges (art.42, de la llei 18/2007).
- Promoure fórmules legals i àgils que permetin compartir habitatges de gent gran sola amb famílies monoparentals en situació de vulnerabilitat socioeconòmica.
- Incrementar la dotació de pisos d'inclusió.
- Facilitar l'empadronament, adscripció a centre de salut i centre educatiu i accés a subministraments bàsics per als infants de famílies que han ocupat pisos buits a causa de la crisi.
- Establir ajuts socials per compensar el preu de l'impost de plusvàlua, en els casos de dacions en pagament, execucions hipotecàries i acords de compra-venda, d'habitatges per a famílies amb infants en situació de pobresa, a la ciutat de Barcelona.

3. Treballar per evitar els desnonaments d'habitatge habitual per motius econòmics, especialment en el cas de les famílies amb infants a càrrec, i minimitzar-ne els impactes negatius en els infants.

- Difondre el protocol de l'Ajuntament pel qual no es pot procedir a un desnonament sense intervenció prèvia dels serveis socials.
- Assegurar el re-allotjament de les famílies amb infants a càrrec en habitatges adequats en cas de desnonament.
- Garantir que el reallotjament permeti la continuïtat dels infants en el seu centre educatiu, si és possible, en el mateix barri. Si això no és possible, facilitar-los el transport públic adequat.
- Assegurar que, en processos de desnonament, les famílies sàpiguen que la pèrdua d'habitatge no és motiu per considerar els infants en desemparament, ja que sovint existeix aquesta por.
- Atorgar ajuts a les famílies amb infants a càrrec amb risc de desnonament per impagaments del lloguer o de les quotes hipotecàries per fer front al deute i evitar la pèrdua de l'habitatge.
- Atorgar ajuts a famílies amb problemes d'habitatge, ja sigui mitjançant ajuts directes (accés a nou habitatge, rebuts, lloguer compartit, pensions...) o amb ajuts per a manteniment i arranjaments.

- Facilitar les dacions en pagament amb opció de lloguer social per a les famílies amb infants, per tal d'evitar la mobilitat forçada dels infants.
- En el cas de desnonament, garantir que es realitza sense presència d'infants i al final del curs escolar per tal d'evitar que la ruptura de la rutina escolar agreugi l'impacte del desnonament.

4. Prevenir i reduir la pobresa energètica.

- Instar a establir acords amb les companyies proveïdores que permetin garantir els subministraments bàsics d'energia i aigua en habitatges habituals a les famílies en situació de pobresa amb infants a càrrec a través de l'actuació dels serveis socials.
- Instar a promoure la tarifació social dels subministraments bàsics que assegurin un consum bàsic assequible per a les famílies amb infants a càrrec i que representi una despesa mínima per a les famílies que viuen sota el llindar de la pobresa.

E3.2. Suport a les famílies amb infants a càrrec

Objectius específics

1. Crear serveis d'informació i orientació a famílies en els processos de la vida quotidiana.
2. Donar més suport a les famílies en la criança, cura i educació dels infants.
3. Promoure l'harmonització de les famílies amb infants a càrrec, tant en l'àmbit intrafamiliar com per conciliar la vida laboral, personal i comunitària, mitjançant una racionalització dels horaris laborals, i complementàriament per mitjà de serveis educatius, de guarda i de suport a la conciliació, i d'una coresponsabilització de temps i rols dins de la família.
4. Incrementar la seguretat alimentària i promoure hàbits nutricionals de qualitat.

Actuacions

1. Crear serveis d'informació i orientació a famílies en els processos de la vida quotidiana.

- Definir un catàleg de recursos necessaris per atendre les famílies i posteriorment analitzar si els recursos existents són suficients, estan ben distribuïts en el territori, etc.
- Crear una base de dades dels recursos per a famílies que hi ha a la ciutat de Barcelona i posar-la a disposició de tots els professionals que treballen amb famílies des dels diferents equipaments, serveis i dispositius.
- Crear una Oficina o Servei de Famílies que coordini i garanteixi la informació i orientació a les famílies en les dificultats en la seva vida quotidiana. Facilitar informació de tots els recursos al seu abast, orientació, assessorament i atenció.

- Promoure un nou enfocament de caire familiar i de proximitat, a partir de la configuració dels nous espais d'informació i assessorament assenyalats al punt anterior, o a partir d'equipaments que ja existeixen. Aquests espais no han de servir només de lloc d'informació de recursos per a famílies i d'orientació per resoldre dificultats de la vida quotidiana, sinó que han de generar activitats socioeducatives per a les famílies, i oferir espais d'interacció i ajuda mútua.

2. Donar més suport a les famílies en la criança, cura i educació dels infants.

- Establir o ampliar els grups d'acompanyament en l'impacte de la crisi. Fomentar grups socioterapèutics, des de l'entorn dels serveis socials bàsics, que acompanyin les famílies en l'impacte de la crisi en totes les seves dimensions.
- Crear espais d'acompanyament emocional per als infants i les seves famílies.
- Incrementar els tallers grupals d'habilitats i competències parentals des de l'atenció primària de salut.
- Establir i impulsar programes de suport específic a les famílies (tant les novingudes com aquelles en situació de vulnerabilitat) per tal de facilitar la integració dels infants al sistema educatiu.
- Incrementar els grups de competències parentals des dels serveis socials bàsics en col·laboració amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona.
- Ampliar el suport socioeducatiu a les famílies en tots els equipaments socioeducatius (centres oberts, casals, ludoteques, activitats esportives, etc.).
- Impulsar i dotar adequadament els programes de formació familiar per facilitar l'acompanyament dels infants en el procés escolar.

3. Promoure l'harmonització de les famílies amb infants a càrrec, tant en l'àmbit intrafamiliar com per conciliar la vida laboral, personal i comunitària, mitjançant una racionalització dels horaris laborals, i complementàriament per mitjà de serveis educatius, de guarda i de suport a la conciliació, i d'una coresponsabilització de temps i rols dins de la família.

- Promoure serveis socioeducatius en horari extraescolar que facilitin a les famílies compatibilitzar la cura dels fills amb la feina, de manera que els infants no es quedin sols a casa.
- Ampliar l'horari de les escoles bressol per fer compatible la vida laboral i familiar, tenint en compte especialment l'horari a primera hora del matí.
- Crear serveis de recollida i acompanyament a l'escola i al casal.

4. Incrementar la seguretat alimentària i promoure hàbits nutricionals de qualitat.

- Promoure una alimentació integradora i normalitzadora a través d'accions que facilitin la compra al propi barri i permetin menjar en família (ex: targeta Barcelona Solidària per comprar en supermercats, accés a restaurants, vals per a alimentació, etc.).

- Facilitar formació en temes nutricionals: tallers d'alimentació sana, equilibrada i econòmica, tenint en compte alternatives pròpies d'altres cultures (per exemple, la substitució del pa per l'arròs) o els aliments proporcionats pels bancs d'aliments.
- Garantir el menjador en els centres escolars –escoles bressol, CEIP i instituts– especialment mentre no hi hagi la prestació municipal de subsistència per als infants fins als 17 anys.
- Sense perjudici de l'anterior, estudiar i posar en marxa iniciatives que permetin a les famílies cobrir aquestes necessitats des de la pròpia llar, si això és possible des d'un punt de vista de la conciliació.
- Instar les administracions competents a establir una renda mínima garantida per a famílies amb infants a càrrec.
- Establir un permís de maternitat o paternitat pagat durant els dos primers anys de vida.

E3.3. Intervenció primerenca (0-3 anys)

Objectius específics

1. Prioritzar la intervenció primerenca i la prevenció, ja que corregir les desigualtats en els primers anys de vida és més eficaç i eficient per lluitar contra la pobresa i l'exclusió.
2. Incrementar la detecció d'embarassos en mares que presentin vulnerabilitat social (mares adolescents, sense xarxa de suport, en situació de pobresa i/o risc d'exclusió social).
3. Optimitzar la detecció de situacions de violència en l'embaràs i en la primera infància.
4. Millorar la recuperació psicofísica de les mares en el postpart.
5. Ampliar i reforçar l'oferta de programes específics de suport i seguiment a mares i famílies vulnerables amb la dotació d'ajuts econòmics.
6. Millorar l'atenció integral i coordinada dels nens i nenes amb problemes de salut i discapacitat a la primera infància.
7. Millorar l'oferta d'escoles bressol públiques i garantir-ne l'accessibilitat a les famílies en situació més vulnerable. Per tant, l'educació 0-3 ha de ser efectivament una eina de correcció de desigualtats socials dels infants.
8. Modificar els llindars de renda actuals per ampliar el nombre de beneficiaris amb dret a percebre ajuts econòmics.
9. Diversificar i reforçar els serveis familiars per a la primera infància (espais familiars, ludoteques, casals familiars, espais en centres oberts, etc.) que fan funcions d'acompanyament a les famílies més vulnerables en la criança i educació dels seus fills.
10. Revisar i fer un nou Protocol de coordinació entre serveis sanitaris, serveis socials i educació per al seguiment de la família i l'infant des del seu naixement. Si els centres hospitalaris i els CAS consideren, d'acord amb Serveis Socials, que cal una incorporació primerenca a una escola bressol, s'ha de poder activar una taula de coordinació àgil a tres bandes per canalitzar aquestes demandes cap a centres públics o privats amb places vacants. Cal assegurar partides econòmiques específiques (a Serveis Socials o a Educació) per atendre el cost de l'escolarització.

Actuacions

- 1. Prioritzar la intervenció primerenca i la prevenció, ja que corregir les desigualtats en els primers anys de vida és més eficaç i eficient per lluitar contra la pobresa i l'exclusió.**
- 2. Incrementar la detecció d'embarassos en mares que presentin vulnerabilitat social (mares adolescents, sense xarxa de suport, en situació de pobresa i/o risc d'exclusió social).**
- 3. Optimitzar la detecció de situacions de violència a l'embaràs i a la primera infància.**
- 4. Millorar la recuperació psicofísica de les mares en el postpart.**
- 5. Ampliar i reforçar l'oferta de programes específics de suport i seguiment a mares i famílies vulnerables amb la dotació d'ajuts econòmics.**
 - Cercar mecanismes per millorar l'eficàcia de la coordinació entre Serveis Socials i Salut (serveis d'atenció sexual i reproductiva, hospitals, serveis de pediatria i treball social sanitari).
 - Incrementar i estendre a tots els territoris la xarxa de petita infància 0-3.
 - Establir sistemes de diagnòstic d'abús i negligència a la petita infància (acció pilot existent a pediatria de Sant Andreu).
 - Ampliar i impulsar arreu el programa Ja tenim un fill (espai d'intercanvi d'experiències de famílies que han tingut un fill).
 - Ampliar i impulsar el Programa de lactància i els grups de suport a l'alletament matern.
 - Impulsar i ampliar el programa Postpart Jove.
 - Ampliar i fomentar els grups de recuperació psicofísica en el postpart.
 - Ampliar i impulsar els grups de mares adolescents (existents als SAP Muntanya i Esquerra).
 - Promoure la creació de grups de cuidadors experts de fills amb malaltia, discapacitat o diversitat funcional.
 - Impulsar que es facilitin els "kits bàsics" per al naixement d'infants de famílies amb vulnerabilitat social.
 - Promoure i facilitar mediacions en conflictes lleus en pares d'infants de 0 a 3 anys (existeix un programa pilot a Sants, desenvolupat des dels serveis de pediatria).
- 6. Millorar l'atenció integral i coordinada dels nens i nenes amb problemes de salut i discapacitat a la primera infància.**
- 7. Millorar l'oferta d'escoles bressol públiques i garantir-ne l'accessibilitat a les famílies en situació més vulnerable. Per tant, l'educació 0-3 ha de ser efectivament una eina de correcció de desigualtats socials dels infants.**

8. Modificar els llindars de renda actuals per ampliar el nombre de beneficiaris amb dret a percebre ajuts econòmics.

- Redistribuir i augmentar l'oferta pública de places en escoles bressol municipals en els territoris on hi hagi demanda no coberta, sense perjudici de preveure l'augment de places en aquells territoris en els quals les mesures tendents a afavorir la gratuïtat del servei per a les famílies en situació de pobresa així ho aconsellin i poder fer front a la nova demanda.
- Incrementar del 50% al 90% la bonificació de la matrícula a les escoles bressol, a través d'una mesura transitòria addicional que permeti recursos per a situacions sobrevingudes durant tot l'any.
- Crear una dotació pressupostària específica per abonar la matrícula a llars d'infants subvencionades per l'Administració (sense ànim de lucre) quan no hi hagi places vacants en centres públics.
- Prioritzar els recursos per donar compliment a les necessitats efectives d'escoles bressol públiques.
- Modificar els llindars de renda actuals, ampliant els topalls actuals per tal d'incrementar el nombre de beneficiaris amb dret a bonificació. Caldria també unificar els diferents models municipals de llindars de renda.
- Incorporar un nou tram de bonificació del 100% per a famílies sense recursos.

9. Diversificar i reforçar els serveis familiars per a la primera infància (espais familiars, ludoteques, casals familiars, espais en centres oberts, etc.) que fan funcions d'acompanyament a les famílies més vulnerables en la criança i educació dels seus fills.

10. Revisar i fer un nou Protocol de coordinació entre serveis sanitaris, serveis socials i educació per al seguiment de la família i l'infant des del seu naixement. Si els centres hospitalaris i els CAS consideren, d'acord amb Serveis Socials, que cal una incorporació primerenca a una escola bressol, s'ha de poder activar una taula de coordinació àgil a tres bandes per canalitzar aquestes demandes cap a centres públics o privats amb places vacants. Cal assegurar partides econòmiques específiques (a Serveis Socials o a Educació) per atendre el cost de l'escolarització.

- Impulsar la creació de més espais de competències parentals i de criança a l'entorn de l'atenció primària de salut i amb enfocament interdisciplinari (programes d'habilitats parentals en l'àmbit comunitari).
- Recuperar i impulsar el Projecte 0 (acompanyament maternoinfantil).
- Crear i incrementar espais familiars per a 0-3 en els centres oberts.
- Impulsar i millorar la disponibilitat d'una Guia de recursos per a la petita infància.

E3.4. Intervenció específica 16-18 anys

Objectius específics

1. Donar suport a tots els nois i noies que certifiquen el graduat en educació secundària per continuar estudiant quan no tenen recursos per a una formació de qualitat, sigui a Batxillerat o a cicles formatius de grau mitjà.
2. Millorar el suport als itineraris formatius dels joves tutelats i ex-tutelats.
3. Impulsar un itinerari educatiu de qualitat per als alumnes que no arriben als 16 anys i que presenten alts índex d'absentisme i de desmotivació per als estudis.
4. Promoure programes per a la reinserció de joves al sistema educatiu.
5. Fomentar la participació en la vida comunitària i social a través d'activitats de lleure educatives, culturals i esportives.
6. Fomentar l'accés a les TIC, amb l'objectiu de promoure una igualtat d'oportunitats efectiva.
7. Promoure programes de formació, acompanyament i qualificació professional dels joves cap a la seva inclusió social, i ampliar la dotació econòmica dels que ja existeixen i poder així fer front a les necessitats i demandes actuals dels joves amb un nivell formatiu baix i amb problemes d'inserció en el mercat laboral.
8. Garantir l'acompanyament i orientació dels adolescents entre els 16 i 18 anys per tal que puguin fer processos d'inserció social i laboral.

Actuacions

- Desenvolupar en l'àmbit de ciutat el projecte Aquí t'escoltem.
- Portar a terme un treball específic amb les joves estrangeres.
- Garantir, a través de beques i ajuts, la participació dels infants i adolescents en activitats de lleure educatiu, culturals i esportives, vinculades a projectes, entitats o xarxes de participació comunitària, en especial en aquells barris amb més infants en risc de pobresa i exclusió social.
- Donar suport a projectes de formació i qualificació professional dels joves.
- Reforçar els projectes d'acompanyament i orientació als adolescents que finalitzen l'ESO sense haver promocionat.
- Portar a terme un treball específic amb mares adolescents i joves (oferir-los suport, formació i inserció laboral), així com amb joves que precisin activar-se formativament i/o laboralment i superar barreres culturals de gènere.
- Garantir una xarxa suficient a la ciutat dels nous programes de formació i inserció que ha posat en marxa la Generalitat de Catalunya per al curs 2014-15.
- Promoure la modificació profunda de l'actual sistema de PQPI, per tal que no sigui una sortida que només permet accedir a llocs de treball de baixa qualificació professional.

E3.5. Millorar la capacitat de resposta del sistema de salut per satisfer les necessitats dels infants desafavorits

Objectius específics

1. Impulsar intervencions intersectorials de salut comunitària que incorporin com un dels eixos prioritaris pal·liar l'impacte de la crisi econòmica i de les polítiques d'austeritat en la salut de la infància.
2. Impulsar tallers d'habilitats parentals per millorar la convivència entre progenitors i fills i filles, sobretot entre famílies en situació desafavorida.
3. Prevenir la insuficiència alimentària entre els infants i les persones adultes de famílies en situació de pobresa, prioritzant els barris amb més famílies en situació desafavorida.
4. Afavorir l'accés a activitats d'oci saludable –entre elles, les de promoció de l'activitat física– prioritzant els barris més desafavorits.
5. Augmentar la cobertura dels programes de promoció de la salut a l'escola en els barris en situació desafavorida, prioritzant la petita infància i l'adolescència.
6. Prestar una atenció especial als nens i nenes amb discapacitat o amb problemes de salut mental, als nens indocumentats o no registrats, a les adolescents embarassades i als infants de famílies amb un historial de consum de drogues.
7. Ampliar i orientar la cartera de serveis als infants en situacions de pobresa o exclusió social. En aquesta línia és important remarcar la necessitat del treball conjunt de tots els actors implicats en l'atenció a la infància.

Actuacions

- Donar un impuls al programa Salut als Barris a Barcelona.
- Donar un impuls a la col·laboració entre les institucions de salut pública de Barcelona, els equips d'atenció primària i els de serveis socials per augmentar la cobertura dels programes d'habilitats parentals amb criatures de diferents grups d'edat.
- Donar un impuls a mesures adreçades a garantir una alimentació adequada dels membres de famílies en situació de pobresa, des de diferents àmbits.
- Reduir les quotes de les activitats extraescolars o d'oci saludable a les famílies amb dificultats econòmiques.
- Establir les col·laboracions necessàries per part del Consorci d'Educació de Barcelona per tal d'augmentar la cobertura dels programes de promoció de la salut a l'escola als barris en situació desafavorida amb cobertura més baixa.
- Fomentar l'atenció domiciliària dels infants amb malalties cròniques o amb discapacitats mitjançant equips pediàtrics multidisciplinaris que puguin realitzar el seguiment a casa i evitar hospitalitzacions per raons socials.

- Potenciar la intervenció socioeducativa en el domicili en els nuclis familiars amb fills amb trastorns mentals (especialment psicosi i TEA).
- Garantir la medicació necessària per als membres de famílies en situació de pobresa.
- Reduir la llista d'espera per a les persones amb problemes de salut mental lligats a la pobresa.
- Ampliar la cartera de serveis comuns del Sistema Nacional de Salut per als infants en situació de pobresa, especialment en aspectes relacionats amb l'atenció bucodental i amb els dèficits sensorials (ulleres, audiòfons, etc.).
- Clarificar i promoure el paper dels pediatres i personal d'infermeria de pediatria i d'atenció primària dels CAP en la detecció de persones en situació de pobresa per a la derivació als serveis socials o a d'altres recursos.
- Instar el Departament d'Educació a incloure les accions preventives i de promoció de la salut en el Pla tutorial de l'educació secundària, com a matèria revisable per part de la inspecció educativa.

E3.6. Actuacions comunitàries de suport a la criança i a l'educació dels fills

Objectius específics

1. Promoure xarxes comunitàries de suport a la criança i a l'educació dels fills.
2. Promoure xarxes de suport entre famílies.

Actuacions

- Promoure actuacions d'informació i de formació als ciutadans sobre els drets dels infants a un bon tracte.
- Facilitar i donar suport a mercats d'intercanvi i bancs del temps.
- Potenciar l'autoorganització i l'ajuda mútua a través de xarxes comunitàries de suport mutu: bancs del temps, intercanvis solidaris, creació de vincles, intercanvi de temps i habilitats. Donar suport a iniciatives existents i afavorir-ne d'altres. Es necessita temps per aconseguir consolidar-les.
- Promoure la participació en l'àmbit familiar: en la formació parental per a la construcció de xarxes de suport familiar; i en la incorporació de les famílies com a actors dins dels diferents processos participatius.

E3.7. Educació, inclusió i desenvolupament socioeducatiu

Objectius específics

1. Garantir la igualtat d'oportunitats i l'accés a recursos educatius de qualitat.
2. Millorar l'escolarització equilibrada per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques.
3. Lluitar contra el fracàs escolar.
4. Evitar l'escletxa digital.
5. Revisar els horaris compactats dels instituts i facilitar l'accés als menjadors d'ESO.
6. Donar suport a la participació de tots els infants i joves, prioritàriament els que tenen necessitats educatives específiques, en activitats de lleure educatiu, culturals i esportives.
7. Crear serveis d'atenció a infants de 0 a 6 anys i a llurs famílies.
8. Adoptar les mesures necessàries (augment de places, dotació econòmica, etc.) per facilitar que tots els infants que ho necessitin puguin accedir als recursos preventius d'intervenció socioeducativa (centres oberts), tenint en compte la seva condició reconeguda de serveis socials bàsics.

Actuacions

1. Garantir la igualtat d'oportunitats i l'accés a recursos educatius de qualitat.

- Garantir que els ajuts de menjador s'atorguin a l'inici del curs escolar i cobreixin la totalitat dels dies lectius.
- Augmentar fins a 6,20 € l'ajut de menjador extraordinari per a les famílies en situació de vulnerabilitat.
- Donar suport a les famílies per tal de garantir que tots els infants i adolescents tinguin els àpats necessaris. Acompanyar els ajuts a les famílies amb processos educatius que conscienciïn sobre un consum responsable.
- Mantenir el conveni de berenars en els centres oberts.
- Incrementar la coordinació amb les biblioteques dels barris per tal que disposin dels llibres de lectura dels centres.
- Donar més suport a les AMPA perquè puguin organitzar mesures d'estalvi com ara el reciclatge de llibres.
- Demanar al Departament d'Ensenyament una revisió de la jornada compactada dels instituts, analitzant les conseqüències que està tenint per als adolescents en situació de vulnerabilitat (no tenen activitat per les tardes i hi ha instituts que no ofereixen el servei de menjador).

- Promoure la disminució de les ràtios d'alumnes per aula en els centres que tenen una major complexitat.

2. Millorar l'escolarització equilibrada per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques.

- Usar de manera efectiva i coordinada els mecanismes i mesures previstos per combatre la segregació escolar.
- Que el Consorci faci ajustos de les ràtios d'alumnes a les aules dels centres que tenen major complexitat, segons les necessitats d'escolarització en una zona.

3. Lluitar contra el fracàs escolar.

- Ampliar el programa Èxit-1 de reforç escolar a 3r i 4t d'ESO.
- Coordinar les accions de suport escolar de cada territori, per tal de millorar-ne l'eficiència. Redistribuir-les en zones on manquen recursos.
- Garantir que tots els infants puguin gaudir de les activitats complementàries de l'escola. És a dir, cal evitar que per manca de recursos econòmics de la família un nen/a es quedi sense piscina, sense fer una sortida, etc.
- Habilitar i dotar espais d'estudi per a la promoció d'hàbits i tècniques d'estudi.
- Establir espais d'aprenentatge i de suport a l'escolarització en horaris extraescolars per als infants que ho necessitin.
- Mantenir espais de reforç/acompanyament durant els períodes no lectius.

4. Evitar l'esclatxa digital.

- Dotar els centres oberts de recursos informàtics de primera qualitat.

5. Revisar els horaris compactats dels instituts i facilitar l'accés als menjadors d'ESO.

- Garantir que a cada barri hagi un institut amb menjador i preveure què passa a l'estiu.

6. Donar suport a la participació de tots els infants i joves, prioritàriament els que tenen necessitats educatives específiques, en activitats de lleure educatiu, culturals i esportives.

- Ampliar el programa Patis Oberts de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona en les zones més desfavorides.
- Ampliar la possibilitat d'ajuts de lleure educatiu en període de vacances i la possibilitat de rebre ajuts en més d'un torn a la campanya de vacances d'estiu.
- Facilitar ajuts per a l'accés dels infants i adolescents amb situació desfavorida a recursos esportius i de lleure educatiu.

- Establir que el 25% de les activitats i equipaments culturals de la ciutat de Barcelona siguin gratuïts per als infants i les seves famílies. Fer-ne difusió entre els col·lectius en situació de pobresa o de risc d'exclusió social per tal d'incidir en les dificultats d'accés que poden tenir aquests col·lectius.

7. Crear serveis d'atenció a infants de 0 a 6 anys i a llurs famílies.

- Incloure atenció de 7 a 22 h amb franges horàries flexibles.
- Disposar d'espais maternoinfantils.
- Oferir espais familiars.
- Establir els espais i serveis necessaris per donar suport a la maternitat, així com per garantir l'orientació i l'acompanyament familiar en la criança dels fills/es, amb l'objectiu que puguin assumir una responsabilitat parental adequada que permeti, gràcies a un model de seguiment intensiu, un desenvolupament global dels infants que faciliti la seva integració al sistema educatiu.

8. Adoptar les mesures necessàries (augment de places, dotació econòmica, etc.) per facilitar que tots els infants que ho necessitin puguin accedir als recursos preventius d'intervenció socioeducativa (centres oberts), tenint en compte la seva condició reconeguda de serveis socials bàsics.

- Enfortir els serveis de suport a les famílies en els centres oberts.
- Desplegar els centres oberts per tota la ciutat amb criteris de territorialitat (en aquelles zones on no hi ha una cobertura àmplia) i necessitat (en aquelles zones on hi ha més població en situació de fragilitat i, per tant, més necessitat).
- Donar suport a l'augment de places de centres oberts en els territoris on hi hagi una alta demanda.
- Estudiar la creació urgent de nous de serveis de centres oberts als centres educatius que a la tarda no usen les instal·lacions, per afavorir una atenció més normalitzada i integradora dels infants i joves.
- Ampliar els serveis de centres oberts en els períodes de vacances i d'estiu.

E4. El dret dels infants a participar

E4.1. Incorporació del punt de vista dels infants i de la seva participació activa

Objectius específics

1. Informar, sensibilitzar i capacitar els propis infants, els agents socials i el conjunt de la ciutadania sobre els drets dels infants i, en concret, sobre el dret a la participació social.
2. Promoure mecanismes per fomentar la participació dels infants a la ciutat, en la presa de decisions, especialment en aquells processos que afecten les seves vides.
3. Potenciar la creació i el desenvolupament d'espais propis de participació (consells, associacions...).
4. Incorporar la visió dels infants en la definició, seguiment i avaluació de les polítiques públiques.

Actuacions

1. Informar, sensibilitzar i capacitar els propis infants, els agents socials i el conjunt de la ciutadania sobre els drets dels infants i, en concret, sobre el dret a la participació social.

- Potenciar la formació i sensibilització als agents socials, sobre l'enfocament dels drets de l'infant i, en concret, sobre el dret a la participació social infantil.

2. Promoure mecanismes per fomentar la participació dels infants a la ciutat, en la presa de decisions, especialment en aquells processos que afecten les seves vides.

- Generar processos per incorporar la visió de la infància, amb incidència efectiva, en els àmbits on són presents (educació, salut, familiar, oci, comunitari, jurídic...).
- Crear canals d'interlocució dels infants amb l'Administració per tal d'incidir en la definició de les polítiques públiques.
- Fomentar l'associacionisme infantil entre els nens i adolescents.
- Incrementar el pressupost per al desenvolupament de les iniciatives de participació projectiva (impulsada pels mateixos infants i adolescents).

3. Potenciar la creació i el desenvolupament d'espais propis de participació (consells, associacions...).

- Desplegar a la ciutat el Decret dels consells de participació territorial dels nens/es i els adolescents de Catalunya (Decret 200/2013).

- Estimular actituds solidàries en els nens i joves i la seva participació amb vista a fomentar voluntariat comunitari (exemple: metodologia d'aprenentatge servei).

4. Incorporar la visió dels infants en la definició, seguiment i avaluació de les polítiques públiques.

- Desenvolupar una plataforma coordinadora de la participació infantil a la ciutat de Barcelona: afavorir el diàleg entre els diferents projectes; coordinar per afavorir sinergies entre diferents projectes; especialitzar alguns projectes; oferir capacitació tècnica i materials per afavorir l'ús de noves tecnologies en els projectes participatius.
- Establir indicadors per avaluar els nivells de participació i els àmbits de participació.
- Realitzar informes i estudis sobre les percepcions i avaluacions subjectives dels infants i adolescents en diferents àmbits de la vida a la ciutat.
- Divulgar bones pràctiques en l'exercici de drets i d'experiències de participació infantil.

Composició de la Comissió de Treball

Coordinador

Ferran Casas Catedràtic de Psicologia social a la Universitat de Girona i membre de l'Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida

Participants

Berta Argany	Consorci d'Educació de Barcelona
Carles Ariza	Agència de Salut Pública de Barcelona
Lucía Artazcoz	Agència de Salut Pública de Barcelona
Maria Bruno	Fundació Catalana de l'Esplai
Montse Buisan	Fundació "la Caixa"
Yolanda Burgueño	Fundació Privada Triniyove. Centre Obert Trinitat Vella
Enric Canet	Casal d'Infants del Raval
Carmina Català	Departament de Planificació i Processos. Ajuntament de Barcelona
Jordina Cunill	Centre Atenció Vedichice Integral
Lurdes Duñó	Centre de Salut Mental Infantil (CSMIJ) Sant Martí Nord i Sud
Manel Enrubia	Societat Catalana de Pediatria. Secció d'Atenció Primària
Paco Estellès	Federació d'Entitats d'Atenció i d'Educació a la Infància i l'Adolescència (FEDAIA)
Marta Fité	Institut Municipal de Serveis Socials
Anna Garcia	Creu Roja a Barcelona
Carme Gómez	Consorci Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)
Xavier Isern	Centre Obert-Espai Familiar Sant Martí
Àngels López	Save the Children
Carlos López	Fundació Pere Tarrés
Casimir Macià	Institut Municipal d'Educació (IMEB)
Asun Moreno	Departament Infància i Família. Ajuntament de Barcelona
Maria Moreu	Càritas Diocesana de Barcelona
David Nadal	Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya i Hospital Maternoinfantil Sant Joan de Déu
Alba Orteu	Col·legi de Psicòlegs de Catalunya
Ramon Pérez Latre	Col·legi de Metges de Barcelona
Claudia Raya	Departament Infància i Família. Ajuntament de Barcelona
Pepita Rodríguez	Institut Català de la Salut. Treball Social
Ignasi Sagalés	Xarxa XAFIR
Carlos Sánchez-Valverde	Col·legi Oficial d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya
Isabel Santaulària	Casals Infantils Municipals (Nou Barris)
Maria Serra	Xarxa de Centres Oberts. Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva
Hèctor Silveira	Federació d'Associacions de Pares i Mares de Catalunya (FAPAC)
Maria Truñó	UNICEF Comitè de Catalunya

Secretaria CMBS

Emília Pallàs Secretària del Consell Municipal de Benestar Social
Sensi Arquillo Secretària adjunta Consell Municipal de Benestar Social

Annexos

Aportacions dels infants i joves dels grups de participació de Save the Children a Barcelona per a la Comissió de Treball sobre l'impacte de la situació de la crisi en la infància i la igualtat d'oportunitats

Propostes/mesures generals-obertes

- Votar partits desconeguts per donar-los l'oportunitat de mostrar alternatives.
- La crisi ens afecta perquè els nostres pares van més justos de diners i no poden invertir tant en altres assumptes no tan importants, com és la roba, les joguines, etc.
- Un aspecte positiu de la crisi: aprendre a valorar el que es té.

Propostes en relació amb els grups de treball

Grup sobre inversió pública

- Més inversió en salut, educació i cultura
- Substitució més immediata del professorat de baixa laboral
- Més suport directe a les famílies
- Augmentar la inversió en organitzacions que donen suport a la infància
- Augmentar els centres residencials per a nens/es sense llar
- Augmentar les ajudes als bancs d'aliments
- Ajudes especials per a famílies en atur

Grup sobre habitatge assequible

- Abaixar els preus de l'aigua, la llum i el gas
- Evitar desallotjaments: promoure el lloguer adaptat en funció de les possibilitats

Grup sobre ocupació i plans de formació-ocupació

- Suport a l'emprenedoria
- Ajudes a aturats per a la recerca de feina
- Formació permanent en les empreses
- Formació centrada en l'ocupació

Grup sobre suport a les famílies amb fills a càrrec

- No a la discriminació positiva a les famílies amb fills menors de 18 anys (la manca de possibilitats per independitzar-se fa que moltes famílies tinguin els fills al seu càrrec encara que siguin majors d'edat).
- D'altra banda, a partir dels 16 anys, ja es pot treballar.

- Posar en pràctica la regles dels tres vuits: 8 hores de feina, 8 hores de descans, 8 hores lliures (per gaudir del temps familiar).
- Les empreses no són les responsables de la conciliació familiar. Són les normatives les que permeten les jornades laborals incompatibles amb els horaris familiars.

Grup sobre intervenció primerenca (0-3 anys)

- No considerem que hagi de ser obligatori intervenir en aquesta etapa, però és una etapa en què és important donar atenció.

Grup sobre intervenció específica (16-18 anys)

- És molt important garantir beques de suport a la formació.
- Donar suport per a la recerca de feina.

Grup sobre prevenció i promoció de la salut física i emocional

- Activitats extraescolars gratuïtes.
- Incrementar punts de consulta (psicològica) als centres educatius i/o les infermeres i psicòlogues itinerants per les escoles.

Grup sobre participació

- Obrir espais de debat amb adults.
- Més informació sobre les decisions que afecten els infants per tal que puguin donar la seva opinió.

Documentació de referència

Plans i projectes municipals

- *Pla municipal per a la infància 2013-2016*. Ajuntament de Barcelona.
- *Pla municipal de família 2013-2016*. Ajuntament de Barcelona.
- *Pla d'adolescència i joventut 2013-2016*. Ajuntament de Barcelona.
- *Projecte de 0-3 anys*. Ajuntament de Barcelona, 1988.

Informes

- Gabriel González-Bueno, Armando Bello i Marta Arias. *La infància en España 2012-2013: El impacto de la crisis en los niños*. UNICEF. Maig 2012.
- Sònia Martínez, Beatriz Silva i Marta Vilella. *Pobresa infantil a Catalunya*. FEDAIA. Maig 2012.
- Carla Pascual Roig. *La regresión de los derechos de la infancia en España 2007-2013*. Informe EDUCO.
- Irene Peiró i Patty Ortín. *L'impacte de la crisi en la infància i l'entorn escolar*. Observatori de Vulnerabilitat. Creu Roja a Catalunya. Gener 2013.
- Sergio Porcel i Lara Navarro-Varas (equip investigador), Alicia (equip estadístic). *Pobresa Infantil a la ciutat de Barcelona*. Departament de Recerca i Coneixement de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports a l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB).
- *Diagnosi i propostes: polítiques públiques de lluita contra la pobresa i l'exclusió social dels infants a Catalunya*. UNICEF. Març 2014.

- *El impacto de la crisis en la infancia: La realidad vasca. Una reflexión cuantitativa*. Oficina de la Infancia i la Adolescència de la Defensora del Pueblo. Gener 2013.
- *Hablando de Infancia y Adolescencia* (revista de premsa). Asociación Grupo de Sociología de Infancia y Adolescencia (GSIA). Desembre 2013.
- *Informe sobre la pobreza infantil a Catalunya. Informe extraordinari*. Sindic de Greuges de Catalunya. Setembre 2012.
- *La sombra de la crisis. La sociedad española en el horizonte de 2018*. Centro Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud. Febrer 2014.
- *Pacte per a la lluita contra la pobresa a Catalunya*. Departament de Benestar i Família. Generalitat de Catalunya. Proposta. Febrer 2014.

Monografies

- Sheldon Cohen, Denise Janicki-Deverts, Edith Chen i Karen A. Matthews. *Childhood socioeconomic status and adult health*. Annals of The New York Academy of Sciences 2010.
- George A. Kaplan, Gavin Turrell, John W. Lynch, Susan A. Everson, Eeva-Liisa Helkala i Jukka T Salonen. *Childhood socioeconomic position and cognitive function in adulthood*. International Journal of Epidemiology 2001.
- Pau Mari-Klose i Marga Mari-Klose. *Crisi i pobresa infantil a Catalunya*. Col·lecció Docs Infància a Catalunya. Barcelona, març 2012.
- Demetris Pillas, Marc Suhrcke. *Assessing the potential or actual impact on health and health inequalities of policies aiming to improve early child development in England*. 5 May 2009.
- Virginia Rodríguez Bartolomé i Almudena Escorial Senante. *Resumen ejecutivo 2.826.549 razones. Informe Save the Children España*. Novembre 2013.

Altres fonts d'informació

- *Que els infants no paguin la crisi: Combatre la pobresa infantil és feina de tots (FEDAIA)* (tríptic).
- *Projectes innovadors a Alemanya*, experiències presentades per Annette Zimmer (professora de la Universitat de Münster) al Seminari Internacional "Innovar en temps de crisi. Els reptes dels sistemes de benestar social local per la cohesió de les ciutats". Barcelona, 11 de febrer de 2013.
- *Mesa de experts sobre inclusió social de la infància y pobreza infantil en España. Políticas sociales y pobreza infantil*. Lourdes Gaitán Muñoz.
- Recomanació de la Comissió "Invertir en la infància i trencar el cicle dels desavantatges" (2013/112/UE). Diari Oficial de la Unió Europea, 20 de febrer de 2013.

